

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 157/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja Slobody 1890/50, Dolný Kubín, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 5Co/298/2017-795 z 13. júna 2019 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/13/2019-917 z 31. marca 2021 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a žiada priznanie náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Čadca (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 1. februára 2017 zamietol žalobu sťažovateľa o určenie jeho výlučného vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (pozemky a stavba) a na základe vzájomnej žaloby žalovanej určil, že predmetné nehnuteľnosti patria do podielového spoluvlastníctva sťažovateľa a žalovanej (každý v podiele ½). V odôvodnení uviedol, že sťažovateľ je ku dňu rozhodovania v katastri nehnuteľností vedený ako výlučný vlastník sporných nehnuteľností, preto mu nesvedčí naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Naopak,

naliehavý právny záujem má žalovaná na ňou navrhovanom určení. Poukázal v tejto súvislosti na skutočnosť, že sťažovateľ nehnuteľnosť v roku 2011 predal, pričom kupujúci mu ju v roku 2016 daroval naspäť.

3. Ďalej okresný súd k vzájomnej žalobe žalovanej konštatoval, že strany sporu uzavreli 1. marca 1991 manželstvo vo Švajčiarsku ako štátni príslušníci bývalej ČSFR a ich majetkové vzťahy sa podľa § 21 ods. 1 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 97/1963 Zb.“) spravujú právnym poriadkom Slovenskej republiky. Občiansky zákonník predmanželskú zmluvu ani zmluvu o inventarizácii majetku, ktoré boli sporovými stranami vo Švajčiarsku uzavreté, nepoznal a nepozná ani v súčasnosti, preto sú tieto zmluvy absolútne neplatné. Vychádzal zo skoršieho právneho záveru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vysloveného v tom istom spore sťažovateľa a žalovanej v kasačnom uznesení č. k. 5Cdo/99/2011-485 z 27. februára 2013. Okresný súd zdôraznil, že sporné pozemky nadobudli sťažovateľ a žalovaná kúpnu zmluvou z júna 1992, pričom kúpnu cenu zaplatil otec žalovanej, ktorý vypovedal, že polovicu peňazí poskytol sťažovateľ a polovicu žalovaná. Následne na predmetných pozemkoch došlo k realizácii stavby, pričom o stavebné povolenie a následne aj o kolaudáciu žiadali sťažovateľ aj žalovaná. Aj z listiny o určení súpisného čísla vyplýva, že vlastníkami stavby sú sťažovateľ a žalovaná. Stavba ako viacúčelový objekt bola prenajímaná, a to tak sťažovateľom, ako aj žalovanou. Okresný súd odkázal na kogentnú povahu ustanovení Občianskeho zákonníka o nadobúdaní vecí, či už do výlučného vlastníctva alebo do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“), a uviedol, že pokiaľ sťažovateľ nepreukázal financovanie stavby nehnuteľností z jeho oddelených finančných prostriedkov bez čo i len minimálnej časti prostriedkov použitých z BSM priamymi dôkazmi, samotné vyhlásenie žalovanej zo 14. decembra 1995, že stavba bola realizovaná z prostriedkov vo výlučnom vlastníctve sťažovateľa, nemôže viesť k záveru o výlučnom vlastníctve sťažovateľa. Ak sťažovateľ tvrdil, že predmetná nehnuteľnosť patrí do jeho výlučného vlastníctva, pretože boli na ňu použité jeho výlučné finančné prostriedky získané pred uzavretím manželstva, bolo jeho dôkaznou povinnosťou bez pochybností toto jeho tvrdenie preukázať. Neunesenie dôkazného bremena žalobcu znamená právny záver, že podľa § 143 Občianskeho zákonníka ide o vec získanú obidvoma manželmi počas trvania BSM, a preto patrí do BSM. Okresný súd považoval za preukázané, že BSM sťažovateľa a žalovanej ku dňu jeho rozhodovania vyporiadané dohodou ani rozhodnutím súdu nebolo. Túto skutočnosť strany ani nenamietali.

4. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie sťažovateľa napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu. Konštatoval dostatočnosť jeho odôvodnenia a v jednotlivostiach odkázal na jeho dôvody. Zdôraznil, že v rozsiahlom dokazovaní sťažovateľ nepreukázal nadobudnutie predmetných nehnuteľností výlučne zo svojich finančných prostriedkov získaných pred manželstvom. Rovnako nepreukázal, že by pri kúpe pozemkov, ako aj pri následných krokoch vedúcich k zhotoveniu stavby nemal úmysel tieto nadobudnúť do BSM, ale len do svojho výlučného vlastníctva.

5. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dôvodil, že sudy nižšej inštancie mali vec právne posúdiť tak, že stavba realizovaná na pozemkoch, ktoré sťažovateľ nadobudol pred uzatvorením manželstva výlučne z prostriedkov, ktoré získal pred uzatvorením manželstva, do bezpodielového

spoluvlastníctva strán sporu nepatrí, a z toho dôvodu sa fikcia podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka nemôže vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam uplatniť. V odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu chýba logické vysvetlenie, k akým skutkovým zisteniam dospel, ktorú právnu normu a z akých dôvodov aplikoval a ako ju interpretoval, a to najmä pri otázke právneho posúdenia veci, keď súd arbitrárne rozhodoval o tom, že nehnuteľnosti, ktoré boli nadobudnuté výlučne z prostriedkov patriacich sťažovateľovi, patria do podielového spoluvlastníctva sťažovateľa a žalovanej, a nevzhladol dôvodnosť procesnej obrany a tvrdení žalobcu. Ako ďalší dovolací dôvod uviedol § 420 písm. f) CSP, pretože podľa jeho názoru je rozsudok krajského súdu nezákonný, arbitrárny, zmätočný a nedostatočne odôvodnený. Namietal aj vady v procese dokazovania v súvislosti s čestným vyhlásením zo 14. decembra 1995, predmanželskou zmluvou, zmluvou o inventarizácii majetku, ich vykonanie a vyhodnotenie ako dôkazov.

6. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa napadnutým uznesením odmietol. K dovolaniu založenému na § 420 písm. f) CSP uviedol, že napadnutý rozsudok krajského súdu je odôvodnený dostatočne. S čestným vyhlásením zo 14. decembra 1995, predmanželskou zmluvou, zmluvou o inventarizácii majetku sa vysporiadal už okresný súd vo svojom rozhodnutí, ktorého skutkové závery prebral krajský súd a v bode 11 a 12 napádaného rozhodnutia zdôraznil správnosť rozhodnutia okresného súdu. Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Krajský súd považoval zistený skutkový stav pre potreby rozhodnutia sporu za dostatočný. Takýto postup je plne v súlade s postavením súdu v civilnom procese. Pokiaľ okresnému súdu a následne aj krajskému súdu postačovali vykonané dôkazy na rozhodnutie vo veci, bolo plne v súlade so zákonom i logikou, keď ako dôvod na zamietnutie žaloby uviedli neunesenie dôkazného bremena zo strany sťažovateľa. Podstatou inštitútov bremena tvrdenia a dôkazného bremena procesnej strany je tvrdiť a preukázať svoj nárok, pričom ale to, či niektorý dôkaz je relevantný k posúdeniu podstaty veci, je plne v súlade s podstatou civilného procesu, vecou posúdenia konajúceho súdu, a nie strany konania.

7. K dovolaniu založenému na § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd uviedol, že pokiaľ sťažovateľ uvádzal, že „stavba realizovaná na pozemkoch, ktoré žalobca nadobudol pred uzatvorením manželstva výlučne z prostriedkov, ktoré získal pred uzatvorením manželstva, do bezpodielového spoluvlastníctva strán sporu nepatrí...“, vyjadril tým svoj zásadný nesúhlas s právnym názorom odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie) týkajúcim sa ich záveru o neunesení dôkazného bremena sťažovateľom a nepreukázaní, že predmetné nehnuteľnosti, ku ktorým sa domáhal určenia vlastníctva, nadobudol výlučne zo svojich finančných prostriedkov získaných pred manželstvom, a že pri uzatváraní zmluvy o kúpe nehnuteľností, ako aj pri následných krokoch vedúcich k zhotoveniu stavby nemal úmysel tieto nadobudnúť do BSM, ale len do svojho výlučného vlastníctva. Uvedený záver súdov nižších inštancií bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k právnemu záveru a prijatiu ich rozhodnutia o zamietnutí žaloby žalobcu. Pokiaľ teda sťažovateľ namietal nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom (aj súdom prvej inštancie), touto nesprávnosťou nie je možné odôvodniť dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Sťažovateľ teda nevymedzil právnu otázku, od ktorej sa mal krajský súd odkloniť.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Právne závery krajského súdu sú podľa sťažovateľa v príkrom rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou (3Cdo/209/2012, Cpj 86/71), ale aj s elementárnou logikou a predpismi, ktoré upravujú BSM. Okresný súd a krajský súd mali správne rozhodujúcu právnu otázku zodpovedať tak, že stavba realizovaná na pozemkoch, ktoré sťažovateľ nadobudol pred uzatvorením manželstva výlučne z prostriedkov, ktoré získal pred uzatvorením manželstva, do BSM strán sporu nepatrí a z tohto dôvodu sa fikcia podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka nemôže vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam uplatniť. Súdna prax, na ktorú sťažovateľ poukazuje, totiž dospela k záveru, že do BSM nepatrí ani vec získaná napríklad kúpou alebo výmenou za prostriedky patriace do oddeleného majetku jedného z manželov. Nejde tu totiž o nadobudnutie nového majetku ani o rozmnoženie už existujúceho majetku za trvania manželstva, ale o zmenu, ktorá nemá vplyv na povahu vlastníctva týchto vecí ako predmetu výlučného (oddeleného) vlastníctva jedného z manželov.

9. Za nesprávne a ústavne neudržateľné považuje sťažovateľ aj závery okresného súdu a krajského súdu o absolútnej neplatnosti predmanželskej zmluvy a zmluvy o inventarizácii majetku, ktoré so žalovanou uzavrel vo Švajčiarsku. Obsahom predmanželskej zmluvy (z 23. januára 1991) bola vôľa manželov, že vlastný majetok nadobudnutý po dobu manželstva, majetkové vzťahy sa budú spravovať podľa švajčiarskeho civilného zákona. Každý z manželov si ponechá majetok a bude ho používať odo dňa manželstva ako vo Švajčiarsku, tak aj v cudzine. Z manželskej dohody o inventarizácii majetku (z 18. novembra 1991) zas vyplýva, že zmluvné strany obojstranne udržiujú spôsob manželstva s rozdeleným majetkom a týmto aktom majú zámer jednotne potvrdiť a dokázať výhradné vlastníctvo ich majetku. Obe strany sporu teda už pred uzavretím manželstva prejavili vôľu zachovať vlastníctvo, vedenie a užívanie majetku vo svojom vlastníctve počas manželstva. To znamená, že prejavili vôľu nadobúdať vlastníctvo každý samostatne. Neobstojí ani záver o irelevantnosti čestného vyhlásenia zo 14. decembra 1995, ktorým sama žalovaná potvrdila, že sťažovateľ predmetnú stavbu financoval z výlučných prostriedkov nadobudnutých ešte pred uzavretím manželstva. Okresný súd a krajský súd tento listinný dôkaz absolútne ignorovali a stotožnili sa s účelovými a zavádzajúcimi tvrdeniami žalovanej o tom, že sa finančne podieľala na ich výstavbe a že predmetné nehnuteľnosti patrili do BSM strán sporu.

10. Sťažovateľ poukazuje aj na to, že v konaní išlo aj o nedostatky v skutkových zisteniach, pretože nebol riadne zistený skutkový stav. Dokazovanie v podstatných smeroch nebolo na okresnom súde riadne vykonané, resp. skutkový stav, ktorý bol v priebehu konania zistený, bol pri aplikácii práva ignorovaný a ignorované boli aj príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka.

11. Podľa sťažovateľa najvyšší súd naň kládol neprimerané a zo zákona nevyplývajúce požiadavky v súvislosti s formuláciou právnej otázky riešenej odvolacím súdom, od ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu, pričom následne odmietol podrobiť rozhodnutie krajského súdu meritórnemu prieskumu v dovolacom konaní, aj keď právnu otázku, ktorej vyriešenie považoval sťažovateľ za nesprávne, v obsahu jeho dovolania vymedzil jasne a dostatočne určito, uviedol, v čom spočíva nesprávnosť jej riešenia krajským súdom, ako aj to, ako mala byť riešená. Sťažovateľ tiež upozorňuje, že dovolaním napadol rozsudok krajského súdu nielen v otázke potvrdenia výroku

o zamietnutí jeho určovacej žaloby, ale aj vo vzťahu k výroku o vyhovení vzájomnej žalobe žalovanej.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

12. Pri prieskume napadnutého rozsudku krajského súdu ho ústavný súd vyhodnocoval v spojení s rozsudkom okresného súdu z 1. februára 2017, pretože odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08). Prvoinštančné a odvolacie konanie totiž z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

13. Základným východiskom potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu vo vzťahu k zamietnutiu určovacej žaloby sťažovateľa bol nedostatok naliehavého právneho záujmu (bod 14 rozsudku krajského súdu). Ten musí existovať nie v čase podania určovacej žaloby, ale v čase rozhodovania o nej. Ani sťažovateľ nespochybňuje, že v čase rozhodovania okresného súdu bol v katastri nehnuteľností zapísaný ako výlučný vlastník sporných nehnuteľností. Preto záver okresného súdu aj krajského súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu z ústavného hľadiska plne obstojí.

14. Pokiaľ ide o vyhovenie vzájomnej určovacej žalobe žalovanej, ústavný súd pripomína, že v rovine právnej bolo podstatným východiskom konštatovanie absolútnej neplatnosti oboch právnych úkonov, ktoré sťažovateľ so žalovanou uzavreli na území Švajčiarskej konfederácie podľa tam účinného práva. Sťažovateľ síce so záverom o ich absolútnej neplatnosti nesúhlasí, konzistentnú právnu protiargumentáciu však neponúka. Okresný súd i krajský súd pritom vychádzali z § 21 ods. 1 zákona č. 97/1963 Zb., podľa ktorého osobné a majetkové vzťahy manželov sa spravujú právom štátu, ktorého sú príslušníkmi, pričom ak sú manželia príslušníkmi rôznych štátov, spravujú sa tieto vzťahy právom slovenským. Sťažovateľ nespochybnil, že on aj žalovaná boli v rozhodnom čase štátnymi príslušníkmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, preto slovenské súdy pri posudzovaní obsahu ich majetkových vzťahov nemohli byť formálne viazané ich právnymi úkonmi, ktoré boli uskutočnené podľa švajčiarskeho práva, avšak slovenské (resp. predtým československé) právo ich neuznáva.

15. S úvahami uvedenými v predchádzajúcom odseku súvisí aj sťažovateľova kritika ustáľovania skutkového stavu v základnom konaní. Ústavný súd predznamenáva, že záver konajúceho všeobecného súdu o (väčšej) hodnovernosti niektorého z dôkazov, resp. niektorej výpovede, ktorý v prejednávacom prípade primerane vysvetlí, je prirodzeným výsledkom procesu voľného hodnotenia dôkazov a sám osebe neindikuje možnosť vysloviť porušenie označených práv len z dôvodu, že sťažovateľ sa domnieva, že niektoré dôkazy mali byť hodnotené rozdielne. Ústavnému súdu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie a iné), resp. ich dostatočnosť pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej, keďže takýto postup ústavného súdu by bol nielen v rozpore s právomocami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu ústnosti a základnú zásadu bezprostrednosti súdneho konania (III. ÚS 507/2012, IV. ÚS 19/2012). Pokiaľ všeobecné súdy rešpektujú ústavné garancie obsiahnuté najmä v čl. 46 až čl. 50 ústavy, ústavný súd v zásade nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie

dôkazov realizované všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s hodnotením sám nestotožňoval (II. ÚS 593/2011, III. ÚS 230/2012, III. ÚS 373/2015).

16. Ústavný súd nespochybňuje, že listiny, na ktorých sú zachytené právne úkony predmanželskej zmluvy a inventarizačnej zmluvy, sú použiteľné ako dôkazy. Rovnaký záver platí aj o čestnom vyhlásení zo 14. decembra 1995. Pokiaľ však sťažovateľ poukazuje na tieto dôkazy mieri k argumentácii skutočným obsahom vôle sťažovateľa a žalovanej v relevantnom čase, potom ústavný súd pripomína, že limitom akceptácie prejavu vôle súdom pri rozhodovaní sporu je aj dovolenosť takéhoto prejavu pravidlami obsiahnutými v právnom poriadku. Z tohto hľadiska je potrebné záver okresného súdu a krajského súdu o absolútnej neplatnosti predmanželskej zmluvy a inventarizačnej zmluvy hodnotiť v súvislosti s iným ich právnym záverom, a to s konštatáciou, že priamym dôsledkom nepoužiteľnosti švajčiarskeho práva pri riešení sporu je právne posúdenie veci optikou práva slovenského, ktorého kogentné normy (§ 143 Občianskeho zákonníka) nedovoľujú účastníkom hmotnoprávných vzťahov o BSM odchyliť sa od zákonného pravidla (bod 34 rozsudku okresného súdu). Hoci teda vôľa sťažovateľa a žalovanej v rokoch 1991 – 1995 skutočne mohla byť zhodná v tom, že každý z manželov bude vlastniť svoj majetok ako výlučný vlastník, referenčný právny poriadok takúto vôľu neaprobával. Preto bola z hľadiska rozhodovania sporu, ktorý vznikol neskôr, irelevantná. Takáto konštrukcia neodporuje logike ani požiadavke ústavnej udržateľnosti odvolacieho rozsudku krajského súdu.

17. Pokračujúc v naznačenej línii uvažovania, ústavný súd ďalej uvádza, že v popísaných okolnostiach daných nutnosťou aplikovať slovenské právo a nevziať do úvahy prejavu vôle strán sporu obsiahnuté v predmanželskej zmluve a v inventarizačnej zmluve bolo úlohou okresného súdu a krajského súdu po skutkovej stránke vyhodnotiť, či relevantné skutočnosti odôvodňujú zaradenie sporných nehnuteľností do masy BSM. Pritom okresný súd i krajský súd správne brali do úvahy nielen právnu úpravu, ale i ustálenú rozhodovaciu prax súdov. Vo vzťahu k pozemkom tvoriacim predmet sporu súdy odkázali na kúpnu zmluvu uzavretú 23. júna 1992, teda v čase trvania manželstva, čo je prvý podstatný faktor z hľadiska naplnenia hypotézy podľa § 143 Občianskeho zákonníka. Okrem toho však súdy (berúc do úvahy judikatúru – R 42/72) neopomenuli ani sťažovateľovu obranu, podľa ktorej pozemky boli nadobudnuté výlučne z finančných prostriedkov ním nadobudnutých v období pred vznikom manželstva. Vykonaným dokazovaním však bolo ustálené, že kúpnu cenu za pozemky zaplatil otec žalovanej, pričom na to použil nielen finančné prostriedky sťažovateľa, ale aj žalovanej. Okresný súd v bode 35 odôvodnenia svojho rozsudku konštatoval, že sťažovateľ *„nijakým priamym dôkazom nepreukázal, že tieto peniaze pochádzali z jeho výlučných finančných prostriedkov, ktoré nadobudol pred uzavretím manželstva“*. Tieto skutkové závery sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nerozporuje a argumentačne zotrváva len na úrovni tvrdenia, že na kúpu pozemkov boli použité výlučne jeho finančné prostriedky. Takto všeobecne formulovaná argumentácia pri pomeriavaní s konkrétnymi skutkovými črtami sporu ustálenými konajúcimi súdmi neobstojí. Ústavný súd preto v tomto smere nezistil signály novej arbitrárnosti či neobjektívnosti ústiacej do ústavnej neudržateľnosti skutkových záverov okresného súdu o nadväzne aj krajského súdu.

18. K obdobnému záveru ústavný súd dospel, aj pokiaľ ide o stavbu, ktorá bola zrealizovaná na sporných pozemkoch. Vzhľadom na to, že realizácia relevantná z hľadiska vzniku stavby ako predmetu občiansko-právnych vzťahov prebiehala od júla 1993 do roku 1994, teda v čase trvania manželstva, okresný súd i krajský súd zamerali svoju pozornosť na pôvod finančných

prostriedkov použitých na stavbu. Dospeli k záveru o nedostatočne dôkaznej hodnote stavov na účtoch sťažovateľa vo Švajčiarsku v rokoch 1990 – 1992. Pritom disponibilné peňažné hotovosti k 31. decembru 1992 už zodpovedali v rozsahu takmer dvoch rokov obdobiu trvania manželstva, preto okresný súd i krajský súd racionálne uzavreli, že minimálne určitá časť prostriedkov na účtoch už bola predmetom BSM, keďže sťažovateľ „*nijako nepreukázal pôvod týchto peňazí pred doby uzatvorenia manželstva*“ (bod 37 rozsudku okresného súdu). Preto aj sťažovateľove dva výbery hotovosti v roku 1994 okresný súd i krajský súd nevyhodnotil v prospech jeho argumentácie o použití prostriedkov, ktoré boli v jeho výlučnom vlastníctve. Ako doplňujúce skutkové zistenia potom súdy pripojili obsah ďalších právnych úkonov majúcich súvis s realizovanou stavbou (žiadosť o stavebné povolenie a žiadosť o kolaudáciu podané oboma manželmi, listina o určení súpisného čísla, z ktorej plynie, že vlastníckmi stavby sú obaja manželia, prenajímanie priestorov v stavbe, kde ako prenajímatelia vystupovali obaja manželia), ktorých obsah možno celkom nearbitrárne vyhodnotiť v prospech záveru, že spoločnou vôľou sťažovateľa i žalovanej bolo zaradenie stavby do BSM. Za týchto všetkých okolností je ústavne akceptovateľným aj postoj okresného súdu a krajského súdu, ktoré neprihliadali na obsah čestného vyhlásenia žalovanej zo 14. decembra 1995 s odôvodnením, že „*bez spojitosti s ďalšími dôkazmi nemôže... odôvodniť výlučné vlastníctvo žalobcu vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti*“ (bod 40 rozsudku okresného súdu). Protiváhu jeho dôkaznej hodnoty totiž tvorilo množstvo dôkazov svedčiacich (hoci len nepriamo) o opaku. Popísané okolnosti podľa názoru ústavného súdu odôvodňujú ústavnú udržateľnosť záveru okresného súdu i krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno týkajúce sa tvrdenia, že prostriedky použité na nadobudnutie spornej stavby boli v jeho výlučnom vlastníctve.

19. Ústavná sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu je preto zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

IV.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

20. Z hľadiska ústavného treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, to však za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv. Podmienkou je, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najstálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

21. Pokiaľ ide o sťažovateľovo dovolanie založené na § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dôvodom jeho odmietnutia bol záver najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovateľ nevymedzil právnu otázku, od ktorej sa mal krajský súd odkloniť.

22. Ústavný súd nespochybňuje, že otázka nastolená sťažovateľom v dovolaní („*stavba realizovaná na pozemkoch, ktoré žalobca nadobudol pred uzatvorením manželstva výlučne z prostriedkov, ktoré získal pred uzatvorením manželstva, do bezpodielového spoluvlastníctva strán sporu nepatrí*“) je otázkou právnej povahy, ako ani to, že bola vymedzená jasne a určito. Právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého sa krajský súd od takto formulovanej otázky neodklonil, je však ústavne korektný. Krajský súd nespochybnil právne presvedčenie sťažovateľa vyjadrené v sformulovanej

dovolacej otázke. Dospel však k záveru, že sťažovateľ v procese dokazovania v základnom konaní nepreukázal splnenie podmienok pre uplatnenie jeho právneho názoru v súdenom spore. Rozsudok krajského súdu potom nie je popretím ustálenej judikatúry, podľa ktorej veci získané výmenou za vec alebo z výťažku veci, ktorá bola v osobnom vlastníctve jedného z manželov, sú naďalej v osobnom vlastníctve tohoto manžela (R 42/1972), ale je dôsledným uplatnením pokračovania tohto ustálene judikovaného právneho názoru, v zmysle ktorého pri nadobudnutí vecí z prostriedkov patriacich jednak do BSM, jednak do osobného majetku niektorého z manželov sa takto nadobudnuté veci stávajú predmetom BSM bez ohľadu na rozsah použitých prostriedkov z BSM (R 42/1972). Rozsudok krajského súdu bol založený práve na skutkovom závere, že sťažovateľovi sa v rámci jeho obrany nepodarilo preukázať, že prostriedky použité na nadobudnutie pozemkov a stavby boli v jeho výlučnom vlastníctve. Rovnako tak nepreukázal, že by sporné pozemky, na ktorých bola neskôr zriadená sporná stavba, nadobudol pred uzavretím manželstva. Preto záver najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania sťažovateľa podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP ústavno-právne obstojí.

23. Vo vzťahu k dovolaniu podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľ voči uzneseniu najvyššieho súdu nesformuloval ucelenú sťažnostnú argumentáciu. Podľa názoru ústavného súdu dovoláciu námietku o nedostatočnosti odôvodnenia rozsudku krajského súdu posúdil najvyšší súd pri plnom rešpekte k požiadavkám na kvalitu odôvodnenia súdnych rozhodnutí, ktorý vyplývajú zo základného práva na súdnu ochranu, resp. z práva na spravodlivé súdne konanie. Ani aplikácia ustáleného právneho názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu, na sťažovateľovu vec nesignalizuje ústavne relevantné pochybnosti.

24. Z uvedených dôvodov je ústavná sťažnosť aj v časti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

IV.3. K napadnutým postupom krajského súdu a najvyššieho súdu:

25. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti zahrnul do jej rozsahu nielen rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu, ale aj ich postupy, ktoré predchádzali vydaniu týchto rozhodnutí. Rozsahom ústavnej sťažnosti je pritom ústavný súd podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný.

26. V tejto časti však sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť nijako neodôvodnil. Všetka sťažnostná argumentácia mieri na rozhodnutia porušovateľov. Ústavný súd v nej neidentifikoval dôvody, ktoré by svojím obsahom boli koncentrovane orientované výlučne na procesný postup krajského súdu alebo najvyššieho súdu. Ústavná sťažnosť preto v tejto časti nespĺňa náležitosti vyžadované § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého návrh na začatie konania musí obsahovať aj odôvodnenie, resp. náležitosti predpísané § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákon o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

27. Odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku má za následok, že je bez významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa vznesenými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie veci na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu